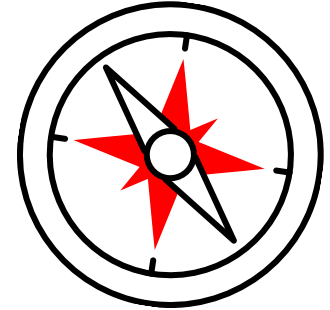

Nízkoprahové služby pro lidi bez domova, se závislostmi a pomoc lidem v bytové nouzi 2018–2022

Milena Johnová

PRA HA
PRA GUE
PRA GA
PRA G

Obsah

- Výchozí situace 2018
- Osm našich stěžejních projektů 2018–2022
- Pokračující výzvy

Výchozí situace 2018

Cíle dle programového prohlášení 2018–2022

- Budeme systémově řešit epidemii HIV i dalších pohlavně přenosných nemocí, zneužívání návykových látek a jiných patologických závislostí
- Podpoříme pilotní projekty pro zabydlení osob bez domova s důrazem na starší a nemocné občany Prahy
- Budeme řešit příčiny i důsledky bezdomovectví. Inspirujeme se úspěšnými tuzemskými i zahraničními projekty a začneme s efektivním procesem ukončování bezdomovectví.
- Podpoříme vznik menších zařízení pro osoby bez domova rovnoměrně na celém území hlavního města. To umožní individuální přístup k lidem při současném snížení zátěže pro okolí.

Výchozí situace 2018

- Nabídka adiktologických a dalších nízkoprahových služeb má vysokou kvalitu, ale **je nerovnoměrně rozložená na území Prahy**
- Kapacita nízkoprahových ambulantních služeb pro lidi se závislostí **je nedostatečná**
- Hlavní město **není aktivně zapojeno** do snižování negativních dopadů v oblasti bezdomovectví a rizikového užívání drog
- V Praze žije 8–12 tisíc osob bez střechy a bez bytu (na ulici, v provizorních přístřešcích, na ubytovnách, v azylových domech). Tito lidé vyžadují **specifické, nízkoprahové služby dle jejich potřeb**
- Dalších zhruba 10,5 tisíce osob žije v nejistém a nevyhovujícím bydlení (tj. nefunkční byty, bydlení u příbuzných/známých, bez právního titulu, v přelidněných bytech). Tito lidé jsou cílovou skupinou v oblasti ukončování bezdomovectví, **vyžadují specifické služby**
- Kolem 160 tisíc osob je **ohrožených ztrátou bydlení**, a to zejména kvůli nízkým příjmům/vysokým nákladům na bydlení. Tito lidé jsou cílovou skupinou v oblasti prevence ztráty bydlení, přičemž k tomuto mohou čerpat i jiné nástroje než v oblasti bezdomovectví

Role sociální politiky hlavního města v oblasti pomoci lidem v bytové nouzi

– Nástroje prevence ztráty bydlení

- Hlavním nástrojem prevence ztráty bydlení jsou dávkové nástroje státu, doplňkové nástroje prevence tvoří poradenské služby včetně odborného sociálního poradenství a vznikající sítě kontaktních míst pro bydlení, která vznikají při úřadech některých městských částí

– Nástroje zmírňování negativních dopadů

- Tradiční těžiště pomoci sociálních služeb v oblasti bezdomovectví – od nocleháren a nízkoprahových služeb terénních a ambulantních, po azylové domy

Role sociální politiky hlavního města v oblasti pomoci lidem v bytové nouzi

– Ukončování bezdomovectví

- Možnost efektivně ukončovat bytovou nouzi negativně ovlivňuje nedostatečný objem dostupného nájemního bydlení: obecní nájemní byty tvoří 5 %, byty ve správě magistrátu hl. m. Prahy pak 1 % z celkového objemu bytového fondu v Praze; svébytnou bariérou dostupnosti je nastavení pravidel pro žadatele o pronájem bytu, které mohou mít vyšší negativní dopad a představovat tak vyšší bariéru pro vstup do bydlení, resp. udržení si bydlení, zejména pro nízkopříjmové skupiny Pražanů

Dílčí úkoly sociální oblasti

- **Posílit podpůrnou síť**, aby si domácnosti a jednotlivci udrželi bydlení. Vedle státního sociálního systému a bytové politiky to v oblasti sociální politiky hlavního města znamená:
 - nábytková banka
 - nadační a garanční fond
 - posílení sociální práce
- **Zajistit rovnoměrnou a dostatečně kapacitní síť nízkoprahových služeb** pomáhajících snižovat negativní dopady bezdomovectví a rizikového chování
 - decentralizace velkých zařízení pro osoby bez domova a vybudování rovnoměrné sítě nízkoprahových služeb
 - posílení terénních programů
 - rozvoj zimních humanitárních opatření
 - zlepšit dostupnost zdravotní péče
- 8 - rozvoj sociální péče o starší a nemocné lidi v dlouhodobém bezdomovectví

Osm našich stěžejních projektů 2018–2022

P1: Decentralizace velkokapacitních zařízení

- Velká zařízení pro osoby bez domova vytváří nepříjemný tlak na obyvatele okolních ulic, proto Praha již od r. 2013 plánuje velká zařízení decentralizovat, tj. velká centra **do vícero menších rovnoměrně rozmístěných na území Prahy**
- K historicky největším zařízení patřilo **Centrum v Tusarově ulici v Praze 7** provozované Armádou spásy, se kterou hl. město podepsalo v září 2020 memorandum o spolupráci, díky které vzniklo **několik menších center**:
 - pobytová služba pro osoby bez domova v seniorském věku s komplexními potřebami podpory v Zahradním městě
 - nízkoprahové centrum a noclehárna v Malešicích
 - probíhá modernizace zbylé služby azylového domu v Tusarově ulici
- Zcela nová nízkoprahová centra vznikla také v Praze 3 a Praze 8, další se připravuje v Praze 9

„Jsem ráda, že si v Praze uvědomujeme, že **jediným účinným nástrojem pro eliminaci bytové nouze je zajištění dostatečné nabídky dostupného bydlení** pro ty, kdo se v bytové nouzi již ocitli, a že akcent má být v první řadě na prevenci ztráty bydlení díky pomoci materiální, finanční nebo prostřednictvím sociální práce, aby si Pražané **mohli bydlení udržet**. Odborný pohled nám jednoznačně říká, že předpokladem pro zlepšení situace rodin i jednotlivců v oblastech života, jako jsou vzdělávání, pracovní uplatnění nebo zdraví, je stabilní a dostupné bydlení. Nízkoprahové sociální služby či azylové domy hrají důležitou roli ve snižování negativních dopadů, pokud se už lidé ocitnou bez střechy nad hlavou, **bezdomovectví však samy vyřešit nemohou**. Při jejich rozvoji je třeba pokračovat v tom, co se v posledních třech letech začalo dařit, totiž v decentralizaci velkokapacitních zařízení tak, **aby služby byly komornější a rovnoměrně pokryly území Prahy**, a dále pak posílit dostupnost služeb sociální péče pro starší a nemocné lidi bez domova.“

– **Milena Johnová**, radní pro sociální politiku a zdravotnictví

P2: Rovnoměrná a robustní síť nízkoprahových služeb

- Hlavní město ve své krajské roli odpovídá za **koordinaci vzniku sítě služeb**. Městské části se snaží ze svého území vytlačit nízkoprahové služby s mylným předpokladem, že to eliminuje bezdomovectví nebo otevřenou drogovou scénu. To limituje koordinací roli hlavního města. Proto jsme **změnili postup**:
 - Zadali jsme zpracování **odborné analýzy**, která ukázala, jaké jsou na území města potřeby a jaké služby a v jaké kapacitě mají být na jednotlivých městských částech
 - Zastupitelstvo schválilo tzv. **Optimální síť**, která je základem pro jednání hlavního města s městskými částmi i poskytovateli služeb
 - Zadali zpracování sítě potřebných základů pro terénní nízkoprahové služby **Místa místní pomoci**

P3: Bezdomovectví mladých lidí, zejm. těch, kteří prošli ústavní výchovou

- Kolem **200 osob ve věku do 26 let** každoročně využívá nízkoprahové denní centrum Bolzanova, které spravuje organizace Naděje. Tito mladí lidé se obvykle nacházejí v tíživé sociální situaci a jsou bez domova. Hlavní město však až dosud jejich situaci systematicky neřešilo
- Dohodli jsme se s organizací Naděje, která se dlouhodobě zabývá situací mladých lidí bez domova, že hlavní město a Naděje budou spolupracovat na vytváření **nabídky dostupného bydlení v podobě cvičného, tréninkového a startovacího bydlení pro mladé lidi**, kteří jsou v náhradní péči, a sdíleného i samostatného bydlení pro mladé lidi, kteří náhradní péči již opustili

P4: Rozvoj sociální péče pro starší a nemocné lidi bez domova

- **Náš cíl:** Naplnit další roky zanedbávaný úkol a **otevřít alespoň 100 míst** v pobytových sociálních službách pro seniory a osoby bez domova s nemocí či zdravotním handicapem
- **Prvních 50 míst** služby pro lidi, kteří potřebují celodenní péči, a to nejen sociální, ale i zdravotnickou, otevřelo hlavní město ve spolupráci s Armádou spásy v roce 2021
- O dalších kapacitách jednáme s organizací Naděje, která by měla rekonstruovat azylový dům na Praze 3, a umožnit tak **další specializaci**
- Díky zdravotním grantům mohou nevládní organizace **poskytovat zdravotní péči lidem bez pojištění**

*„Je skvělé, že hlavní město schválilo takovou službu, jako je domov Přístav. My v Armádě spásy dlouhodobě tvrdíme a **trváme na tom, že taková služba má být v každém kraji.** V celé republice je fatální nedostatek míst pro lidi, kteří jsou zdravotně závislí na péči další osoby a zároveň jsou bez domova a do klasického domova pro seniory je nikdo nevezme.“*

– Jan František Krupa, národní ředitel sociálních služeb Armády spásy

P5: Sociální práce v bydlení

- **Naše cíle:** Posílit kapacity sociálních služeb v oblasti podpory v bydlení, aby se **zahustila síť specializované podpory** spolu s dluhovým poradenstvím či sociální aktivizací
- Prostřednictvím nového nástroje urychlení rozvoje sítě sociálních služeb na území města jsme díky spolupráci s nevládním sektorem **posílili kapacitu pomoci ohroženým domácnostem**. Díky tomu v roce 2021:
 - 13 organizací v celkovém rozsahu **41 úvazků** poskytovalo pomoc při zabydlování jednotlivcům v bytové nouzi
 - byla podpora nabídnuta **téměř 330 domácnostem**

P6: Nábytková banka

- **Náš cíl:** Vytvořit nástroj pomoci **nízkopříjmovým skupinám Pražanů**, jako jsou samoživitelky, rodiny s dětmi, senioři nebo lidé se zdravotním znevýhodněním
- Nábytková banka pomáhá těm, kteří zejména při získání bydlení **vyčerpali jiné možnosti pořízení vybavení svého bydlení** a stojí před volbou, zda zaplatit první nájem, nebo pořídit postýlku, aby si děti měly kam lehnout
- Umožňuje **dovoz, svoz, skladování a distribuci** nepotřebného nábytku, vybavení domácnosti a dalších předmětů denní potřeby
- Postupovali jsme ve 2 fázích:
 1. Dočasné rozšíření kapacity nevládní organizace R-mosty, která měla zkušenosti i zázemí
 2. Zadání úkolu příspěvkové organizaci Centrum sociálních služeb Praha, která spustila projekt Nábytkové banky v Libuši na začátku roku 2021

P7: Nadační podpora nájemního bydlení

- **Náš cíl:** Nadační podpora má pomoci domácnostem udržet si bydlení v případech, kdy selžou jiné nástroje hmotné pomoci
- Jako poslední šance, **pokud selže pomoc státu:**
 - podpora při nastěhování (např. kauce)
 - podpora při udržení si bydlení (např. dlužné nájemné kvůli výpadku dávek)
- Postupovali jsme ve 2 fázích:
 1. Nejprve úkol pro město zajišťovala nevládní organizace VDV Nadace Olgy Havlové prostřednictvím dotací, zatímco město připravovalo rozjezd vlastního fondu
 2. Od léta 2022 pomoc realizuje **Sociální nadační fond HMP**

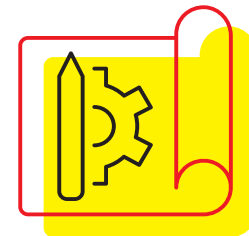
P8: Dlouhodobé strategické vize v oblasti nízkoprahových služeb

- Pro oblast nízkoprahových služeb má Praha nyní **jak schválené strategie, tak i struktury jejich monitorování a aktualizace**
 - Schválený materiál **Optimální síť** se stal jedním z východisek Strategie HMP pro oblast závislostního chování na období 2022–2027
 - Připravili jsme a hlavní město v roce 2022 přijalo **Strategii prevence, snižování negativních dopadů a ukončování bezdomovectví v Praze do roku 2030**; ta navazuje na předchozí rámcový dokument řešení bezdomovectví v Praze v letech 2013–2020, který však v mnoha klíčových ohledech rozšiřuje, zejm. v důrazu na předcházení bytové krizi a potřebu systémového ukončování bytové nouze Pražanů. Celý dokument je dostupný [ZDE](#).
 - V oblasti problematiky HIV a dalších infekčních onemocnění schválila Praha **Akční plán pro realizaci Národního programu řešení problematiky HIV/AIDS pro léta 2018–2022** a za účelem jeho aktualizace uzavřela memorandum s Českou společností AIDS pomoc, z.s.

Pokračující výzvy

- **Dotáhnout decentralizaci** největších center nízkoprahových služeb a ve spolupráci s městskými částmi a nevládním sektorem **doplnit síť služeb** pro osoby ohrožené bezdomovectvím a rizikovým užíváním drog
- **Nastavit opatření pro prevenci bezdomovectví mladých lidí**, zejména těch, kteří opouští náhradní péči
- **Posílit kapacitu péčových služeb pro starší a nemocné osoby bez domova** o další lůžka typu „Přístav“
- **Udržet kapacitu sociální práce** pro rodiny i jednotlivce ohrožené bytovou nouzí
- **Připravit nový akční plán pro realizaci úkolů spojených s eliminací HIV** a dalších infekčních onemocnění spojených s rizikovým užíváním návykových látek i bezdomovectvím

Zdroje

– **P1: Decentralizace velkokapacitních zařízení**

- Usnesení Rady HMP č. 2047 ze dne 24. 9. 2020 k návrhu Memoranda o spolupráci na transformaci komplexu služeb pro osoby bez přístřeší poskytovaných Armádou spásy
- Tisková zpráva: [Hlavní město a Armáda spásy úspěšně pokračují v decentralizaci velkých zařízení pro lidi bez domova](#) (3. 5. 2022)

– **P2: Rovnoměrná a robustní síť nízkoprahových služeb**

- Usnesení Rady HMP č. 1398 ze dne 6. 6. 2022 k návrhu koncepčního materiálu „Optimální síť adiktologických služeb v Praze“
- Tisková zpráva: [Praha připraví novou rovnoměrnou síť adiktologických služeb](#) (2. 6. 2022)

– **P3: Bezdomovectví mladých lidí**

- Usnesení Rady HMP č. 1670 ze dne 27. 6. 2022 k návrhu Koncepce podpory mladých lidí opouštějících náhradní péči hl. M. Prahy pro roky 2022 – 2027, a č. 1876 ze dne 1. 8. 2022 k návrhu memoranda o spolupráci na systematickém řešení bezdomovectví mladých lidí v hl. M. Praze organizací NADĚJE
- Tisková zpráva: [Praha systematicky podpoří mladé lidi opouštějící náhradní péči](#) (27. 6. 2022)

- **P4: Rozvoj sociální péče pro starší a nemocné lidi bez domova**
 - Usnesení Rady HMP č. 1608 ze dne 21. 6. 2021 k udělení souhlasu s uzavřením nájemní smlouvy mezi příspěvkovou organizací hl. M. Prahy Domov pro seniory Zahradní město a Armádou spásy ČR

- **P5: Sociální práce v bydlení**
 - Usnesení Rady HMP č. 2548 ze dne 23. 11. 2020 k návrhu na vyhlášení grantů hl. m. Prahy – Program podpory sociálních služeb poskytovaných občanům hl m Prahy – Doplňková síť

- **P6: Nábytková banka**
 - Usnesení Rady HMP 1143 ze dne 8. 6. 2020 k návrhu na vznik nábytkové banky a změnu zřizovací listiny příspěvkové organizace hlavního města Prahy Centrum sociálních služeb Praha
 - Tisková zpráva: [Hlavní město otevírá nábytkovou banku pro sociálně potřebné](#) (13. 1. 2021)

– **P7: Nadační podpora nájemního bydlení**

- Usnesení Rady HMP č. 426 ze dne 7. 3. 2022 k návrhu na poskytnutí finančních prostředků formou jednorázové účelové individuální dotace a úpravu rozpočtu kap. 0582 a kap. 0811 v roce 2022 (Fond podpory bydlení – Výbor dobré vůle Olgy Havlové)
- Tisková zpráva: [Praha poskytne Fondu podpory bydlení dalších 700 000 Kč](#) (25. 3. 2022)
- Usnesení Rady HMP č. 987 ze dne 2. 5. 2022 k návrhu Statutu Sociálního nadačního fondu hlavního města Prahy
- Tisková zpráva: [Praha spouští městský Sociální nadační fond](#) (14. 6. 2022)

– **P8: Dlouhodobé strategické vize v oblasti nízkoprahových služeb**

- Usnesení Rady HMP č. 2127 ze dne 29. 8. 2021 k návrhu Strategie prevence, snižování negativních dopadů a ukončování bezdomovectví
- Usnesení Rady HMP č. 2540 ze dne 19. 9. 2022 k návrhu Memoranda o spolupráci v oblasti řešení problematiky HIV/AIDS na území hlavního města Prahy mezi hl. m. Prahou a organizací Česká společnost AIDS pomoc, z.s.
- Usnesení Zastupitelstva HMP č. 39/176 ze dne 8. 9. 2022 k návrhu Strategie hl. m. Prahy pro oblast závislostního chování na období 2022-2027
- Tisková zpráva: [Praha posílí řešení a prevenci vzniku bezdomovectví mladých lidí v náhradní péči na území hlavního města](#) (1. 8. 2022)

Praha, 2. 11. 2022

PRA	HA
PRA	GUE
PRA	GA
PRA	G